

2016/2061(INI)

9.12.2016

STANOVISKO

Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci

pre Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

o potrebe stratégie EÚ na odstránenie rozdielov v dôchodkoch žien a mužov
a na predchádzanie tomuto javu
(2016/2061(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadanej o stanovisko (*): Tania González Peñas

(*) Pridružený výbor – článok 54 rokovacieho poriadku

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci vyzýva Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- so zreteľom na články 22 a 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv,
- so zreteľom na všeobecnú poznámku č. 16 Výboru OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva (CESCR): Rovnaké práva mužov a žien pri využívaní všetkých hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv (článok 3 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 11. augusta 2005, E/C.12/2005/) a všeobecnú poznámku CESCR č. 19: Právo na sociálne zabezpečenie (článok 3 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 4. februára 2008, E/C.12/GC/19),
- so zreteľom na článok 4 ods. 2, článok 4 ods. 3 a články 12, 20 a 23 Európskej sociálnej charty,
- so zreteľom na závery Európskeho výboru pre sociálne práva z 5. decembra 2014 (XX-3/def/GRC/4/1/EN),
- so zreteľom na článok 2 a článok 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii, v ktorom je zakotvená základná zásada rovnosti medzi mužmi a ženami,
- so zreteľom na článok 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a článok 23 Charty základných práv Európskej únie, v ktorých je zakotvená zásada rovnosti medzi ženami a mužmi,
- so zreteľom na články 151 a 153 ZFEÚ,
- so zreteľom na závery, ktoré prijala Rada pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti (Rada EPSCO) v júni 2015 s názvom Rovnosť príležitostí pre ženy a mužov, pokiaľ ide o príjmy: vyrovnávanie rodového rozdielu v starobných dôchodkoch,
- so zreteľom na článok 34 Charty základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na Európsky pakt pre rodovú rovnosť (2011 – 2020), ktorý prijala Rada 7. marca 2011,
- so zreteľom na dokument s názvom Strategický záväzok pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019, a najmä na jeho cieľ 3.2,
- so zreteľom na svoju štúdiu s názvom Rodový rozdiel v starobných dôchodkoch: rozdiely medzi matkami a bezdetnými ženami (The gender pension gap: differences between mothers and women without children, 2016) a štúdiu Komisie s názvom Rozdiely v dôchodkoch žien a mužov v EÚ (The Gender Gap in Pensions in the EU, 2013);
- so zreteľom na články 3 a 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach ,

- A. keďže rozdiel v dôchodkoch žien a mužov v EÚ sa v roku 2014 odhadoval na približne 39 %, pričom medzi členskými štátmi vládli značné rozdiely, siahajúce od 3,7 % v Estónsku až po 48,8 % na Cypre; keďže podiel starších žien ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením bol v roku 2014 na úrovni 20,2 % v porovnaní s 14,6 % v prípade mužov a do roku 2050 by mohol podiel ľudí vo veku nad 75 rokov ohrozených chudobou dosiahnuť 30 % vo väčšine členských štátov; keďže v roku 2015 zarábali ženy stále v priemere o 16 % menej na hodinu ako muži za tú istú prácu; keďže rozdiel v odmeňovaní žien a mužov často vedie k tomu, že ženy poberajú v porovnaní s mužmi nižšie dôchodky a v dôchodkovom veku sú častejšie vystavené riziku chudoby; keďže zraniteľné sú najmä domácnosti s jedným rodičom, pretože predstavujú 10 % všetkých domácností s nezaopatrenými deťmi a 50 % z nich je ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, čo je dvojnásobok vzhľadom na celkový počet obyvateľov;
- B. keďže percento obyvateľstva, ktoré poberá dôchodok, sa medzi jednotlivými členskými štátmi značne odlišuje a v roku 2012 siahalo od 11 % na Cypre po 25 % v Belgicku, zatiaľ čo v krajinách ako Španielsko, Írsko a Malta poberá dôchodok len 10 % alebo menej žien;
- C. keďže zmrazovanie a znižovanie dôchodkov zvyšuje riziko chudoby v starobe, a to najmä u žien; keďže podiel starších žien ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením bol v roku 2014 na úrovni 20,2 % v porovnaní s 14,6 % v prípade mužov a do roku 2050 by mohol podiel ľudí vo veku nad 75 rokov ohrozených chudobou dosiahnuť 30 % vo väčšine členských štátov;
- D. keďže osoby staršie ako 65 rokov majú príjem vo výške približne 94 % priemerného príjmu obyvateľstva ako celku; keďže však približne 22 % žien nad 65 rokov žije pod hranicou rizika chudoby;
- E. keďže prístup k dôstojnému dôchodku v súčasnosti závisí od mnohých rôznych faktorov, akými sú celoživotný príjem, druh pracovnej zmluvy, zamestnanie na dobu určitú, segregácia na trhu práce, účasť a prístup na trh práce, prestávky v kariére z dôvodu starostlivosti a stredná dĺžka života, a tieto faktory ovplyvňujú ženy negatívnejšie než mužov;
- F. keďže dôchodky spojené skôr s individuálnym právom ako s odvodeným právom by mohli pomôcť zaručiť hospodársku nezávislosť každého jednotlivca, odstrániť demotivačné faktory odrádzajúce od formálnej práce a minimalizovať rodové stereotypy;
- G. keďže dôchodkové kredity pre mužov a ženy ako forma prídavku za starostlivosť o deti alebo rodinných príslušníkov by mohli pomôcť zaručiť, aby prerušenia kariéry z dôvodu starostlivosti, odbornej prípravy alebo nezamestnanosti nemali negatívny vplyv na dôchodky, a bolo by žiaduce, aby sa takéto systémy rozšírili alebo posilnili vo všetkých členských štátoch;
- H. keďže dôchodkové kredity by sa mali uplatňovať na všetky formy práce od platených zamestnancov po samostatne zárobkovo činné osoby;
- I. keďže všeobecné, podľa miesta pobytu alebo paušálne určené minimálne dôchodky indexované na mzdy sa zdajú byť osobitne vhodné z hľadiska rodovej rovnosti, pretože celý základný dôchodok sa vypláca bez ohľadu na predchádzajúce zamestnanie a rodinné podmienky;

- J. keďže mnohí ľudia so zmluvami na čiastočný úväzok, najmä ženy (32 % oproti 8,2 % mužov), si možno takýto typ zmluvy nevybrali alebo tak urobili z dôvodov zosúladenia pracovného a rodinného života a opatrovateľských povinností, čo v mnohých prípadoch vedie k nižším dôchodkom;
- K. keďže neisté pracovné miesta a segregácia na trhu práce sú prekážky, ktoré stoja v ceste dosiahnutiu cieľa rovnosti a sociálnej solidarity v starobe;
- L. keďže vysoká miera nezamestnanosti núti mnohé rodiny byť odkázané na jediný príjem do domácnosti, v mnohých prípadoch dôchodok poberaný staršími členmi rodiny, zvyčajne starými matkami, pričom tri generácie žijú z tohto jediného zdroja príjmov;
- M. keďže politiky zamerané na zvýšenie miery kvalitnej zamestnanosti u skupín s najvyššou nezamestnanosťou, ako sú ženy, mladí ľudia, osoby so zdravotným postihnutím, osoby staršie ako 55 rokov, dlhodobo nezamestnaní a prisťahovalci, by pomohli zachovať udržateľnosť dôchodkového systému a znížiť závislosť na verejných systémoch;
- N. keďže rastúca individuálna zodpovednosť za rozhodnutia súvisiace so sporením je spojená s rôznymi rizikami, čo zároveň znamená, že jednotlivci musia byť jasne informovaní o dostupných možnostiach a súvisiacich rizikách; keďže kríza ukázala, že súkromné dôchodkové fondy závisia od vývoja na finančných trhoch, v mnohých prípadoch ohrozujú dôchodky starších ľudí, ktorí sú niekedy zle informovaní o dôsledkoch využívania týchto fondov; keďže ženy aj muži, no najmä ženy by sa mali bezplatne podporovať pri zlepšovaní ich finančnej gramotnosti, aby mohli prijímať informované rozhodnutia o čoraz zložitejšom otázkach;
- O. keďže sa neuskutočnili žiadne ex ante ani ex post posúdenia vplyvu reforiem dôchodkových systémov stanovených v bielej knihe Komisie o dôchodkoch z roku 2012 z rodového hľadiska; keďže to poukazuje na nedostatky politiky EÚ pri zabezpečovaní skutočne rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach;
- P. keďže odborové zväzy a kolektívne vyjednávanie môžu zohrať zásadnú úlohu pri zabezpečovaní ochrany práv starších osôb;
- Q. keďže viac investícií do bezplatnej, všeobecnej verejnej zdravotnej starostlivosti, siete verejných sociálnych služieb a verejnej infraštruktúry kvalitnej starostlivosti o závislé osoby by pomohlo zabezpečiť, aby ľudia mohli uplatňovať svoje právo na dôstojný život v starobe;
- R. keďže v článku 4.1 Európskej sociálnej charty o práve na primeranú odmenu sa stanovuje, že s cieľom zabezpečiť účinný výkon práva na primeranú odmenu sa „zmluvné strany zaväzujú priznať právo pracovníkom na odmenu, ktorá zabezpečí im a ich rodinám dôstojnú životnú úroveň“; keďže Európsky výbor pre sociálne práva vo svojich záveroch z 5. decembra 2014 (XX-3/def/GRC/4/1/EN) uviedol, že s cieľom zabezpečiť dôstojný životný štandard v zmysle článku 4 ods. 1 charty z roku 1961, musí byť odmena vyššia ako minimálna prahová hodnota stanovená na 60 % priemernej čistej mzdy;
- S. keďže cieľ EÚ dosiahnuť primeranú sociálnu ochranu je zakotvený v článku 151 ZFEÚ; keďže EÚ by preto mala pomáhať členským štátom vydávaním odporúčaní na zlepšenie ochrany starších ľudí s nárokom na dôchodok z dôvodu ich veku alebo osobnej situácie;

- T. keďže nedávne reformy dôchodkových systémov prijaté v členských štátoch: zvýšili vek odchodu do dôchodku; znížili úrovne indexácie pre aktualizáciu systémov; zvýšili príspevkové aspekty, ako je dĺžka a kontinuálnosť obdobia odvádzania príspevkov na účely nároku na dávky; podporili úlohu súkromných dôchodkových systémov; prispeli k rastu rodového rozdielu v starobných dôchodkoch;
- U. keďže rodovo špecifické zamestnania, rozdiel v odmeňovaní a s tým spojený rozdiel v dôchodkoch, nadmerné zastúpenie žien na neistých pracovných miestach¹, nedobrovoľná práca na čiastočný úväzok a prerušenie kariéry žien z dôvodu starostlivosti o deti alebo iné závislé osoby prispieva k tomu, že ženy sú obzvlášť postihnuté alebo ohrozené chudobou;
- V. keďže Európska únia má v oblasti dôchodkového zabezpečenia predovšetkým podporné právomoci, najmä na základe článku 153 TFEÚ;
1. zdôrazňuje, že rovnosť medzi ženami a mužmi musí byť zabezpečená vo všetkých oblastiach; zdôrazňuje, že zvýšenie miery zamestnanosti žien je základnou podmienkou na odstránenie rozdielu v dôchodkoch žien a mužov, ktorý je dôsledkom kumulatívneho znevýhodnenia, ktorému sú vystavené ženy na trhu práce počas celého ich života; uznáva v tejto súvislosti, že kľúčom k prevencii a zmierneniu rozdielu v dôchodkoch mužov a žien je prístup žien na trh práce s kvalitnou ponukou zamestnania, podpora kariérneho postupu, zlepšenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom mužov a žien a riešenie rodovej segregácie v rámci vzdelávania a zamestnávania; ďalej poznamenáva, že v súčasnosti vstupuje na trh práce stále viac a lepšie vyškolených mladých žien;
 2. upozorňuje na dôležitú úlohu sociálnych partnerov pri rokovaní o otázkach týkajúcich sa minimálnej mzdy pri súčasnom prísnom dodržiavaní zásady subsidiarity; zdôrazňuje významnú úlohu odborových zväzov a kolektívnych dohôd s cieľom zabezpečiť, aby starší ľudia mali prístup k verejným dôchodkom v súlade so zásadami solidarity medzi generáciami a rodovej rovnosti; zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa pri prijímaní politických rozhodnutí, ktorými sa menia významné právne aspekty podmienok oprávnenosti nároku na dôchodok, náležite zohľadňovali sociálni partneri; vyzýva EÚ a členské štáty, aby v spolupráci so sociálnymi partnermi a s organizáciami pre rodovú rovnosť stanovili a realizovali politiky na odstránenie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov; odporúča členským štátom, aby popri tomto úsilí zvažili vykonávanie pravidelného mapovania situácie v oblasti miezd;
 3. s poľutovaním konštatuje, že rodový rozdiel v dôchodkoch v EÚ je 39 %, teda viac než dvojnásobok rodového rozdielu v odmeňovaní (16 %), čo odzrkadľuje dôsledky a vplyv nerovnosti na trhu práce na práva žien, ako aj rozdiely z hľadiska kariérneho vývoja a opatrovateľských povinností počas celého ich života; pripomína, že v súlade s článkom 157 ZFEÚ členské štáty zabezpečia „uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty“ a že vykonávanie a podpora tejto zásady má kľúčový význam pre znižovanie rozdielov v odmeňovaní a dôchodkoch žien a mužov a pre odstránenie rizika chudoby; vyzýva členské štáty a Komisiu, aby podnikli kroky na boj proti všetkým formám viacnásobnej diskriminácie na základe rodu, zabezpečili uplatňovanie zásady nediskriminácie a rovnosti na trhu práce a pri prístupe k

¹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 19. októbra 2010 o otázke žien na neistých pracovných miestach (Ú. v. EÚ C 70E, 8.3.2012, s. 1.).

zamestnaniu, a najmä prijali opatrenia v oblasti sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť, aby nároky žien na odmenu a sociálne dávky vrátane dôchodkov boli v súlade so zásadou rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili primerané opatrenia na zamedzenie porušovaniu zásady rovnakej odmeny za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty pre mužov a ženy; domnieva sa, že rodová rovnosť je prospešná nielen pre ženy, ale aj pre spoločnosť ako celok, pretože sa vďaka nej zvyšuje sociálny a hospodársky blahobyt;

4. vyjadruje poľutovanie, že v mnohých členských štátoch neexistuje prístupná, cenovo dostupná a kvalitná starostlivosť o deti a dlhodobá starostlivosť a že mnohé ženy musia obmedziť svoj pracovný čas, aby sa starali o deti, osoby so zdravotným postihnutím a ostatné závislé osoby; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby ženy a muži dostávali rovnakú odmenu a rovnako sa podieľali na starostlivosti, tým, že sa odstráni nerovnosť medzi mužmi a ženami v platenej a neplatenej práci, ako aj podporovať rovnaký podiel povinností, nákladov a starostlivosti; v tejto súvislosti poukazuje na potrebu zabezpečenia univerzálneho prístupu ku kvalitným (sociálnym) službám všeobecného záujmu a osobitných návrhov na lepšie zosúladenie pracovného a súkromného života;
5. poukazuje na to, že rodový rozdiel v dôchodkoch je zložitý jav, ktorý presahuje štruktúry dôchodkových systémov; zdôrazňuje, že nedostatočné plnenie barcelonských cieľov týkajúcich sa zariadení starostlivosti o deti zo strany členských štátov výrazne znižuje možnosti plnohodnotného pracovného uplatnenia žien a prispieva tak k nerovnostiam v dôchodku; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby do roku 2020 vykonali barcelonské ciele, a to efektívnym spôsobom, aby schválili rámec kvality z roku 2014 pre vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, aby riešili hlavné príčiny rozdielov v dôchodkoch žien a mužov poskytovaním podpory, ktorá ženám umožní aktívne sa zapájať do trhu práce, zvýšili investície do cenovo prijateľných a dostupných systémov starostlivosti o deti, staršie osoby a závislé osoby a aby zohľadnili obdobia starostlivosti pri výpočte práv na sociálnu ochranu;
6. konštatuje, že dôchodkové politiky musia byť spojené s primeranými politikami práce a aktívneho starnutia, s cieľom znížiť rozdiely v odmeňovaní a vo výške dôchodkov žien a mužov; v tejto súvislosti zdôrazňuje zraniteľné postavenie žien z rasových, etnických, náboženských a jazykových menšín; zdôrazňuje, že je dôležité bojovať proti rodovým stereotypom v zamestnaní; žiada členské štáty, aby v plnom rozsahu vykonávali smernicu 2006/54/ES, pričom požaduje, aby spoločnosti vypracovali opatrenia v oblasti rodovej rovnosti s cieľom predchádzať diskriminácii pri odbornej príprave a povyšovaní žien vrátane opatrení na odstránenie segregácie, vytvorenia systémov odmeňovania a opatrení na podporu kariéry žien; vyzýva členské štáty, aby vykonávali odporúčania Komisie týkajúce sa transparentnosti v oblasti miezd, rodovo neutrálnych opisov a klasifikácie pracovných miest, presunutia dôkazného bremena pri napádaní rodovej diskriminácie v zamestnaní;
7. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že zárobková činnosť sa stáva čoraz viac nestabilnou a neistou v dôsledku dočasného zamestnania, častejšieho výskytu nedobrovoľných krátkodobých zmlúv, okrajových zamestnaní a nezamestnanosti; konštatuje, že ženy sú častejšie finančne znevýhodňované než muži, pretože majú prerušovanú kariéru, častejšie tiež majú problémy získať dostatočné dávky zo súkromných i verejných dôchodkových systémov v dôsledku slabšej účasti na trhu práce, rozdielov v

odmeňovaní, prerušenie kariéry, prevažne práce na kratší čas, segregácie v povolani a atypických zmlúv, vykonávania neplatenej starostlivosti a vylúčenia z trhu práce na dlhé obdobia počas svojho života; zdôrazňuje, že je dôležité bojovať proti nepriamej diskriminácii v dôchodkových systémoch, a to nielen v zamestnaneckých systémoch, ale aj v postupoch zákonných dôchodkových systémov; požaduje, aby sa ťažiskom stala potreba riešenia rozdielov v odmeňovaní žien a mužov a segregácie v povolani v odvetviach s nízkymi mzdami; domnieva sa, že odporúčaným nástrojom na dosiahnutie tohto cieľa by malo byť zvyšovanie miezd v odvetviach, v ktorých ženy tvoria väčšinu; vyzýva členské štáty, aby prijali opatrenia na zabezpečenie dôchodkového pokrytia atypických pracovníkov, ktoré by bolo na rovnakej úrovni ako v prípade ostatných pracovníkov;

8. pripomína, že slušný príjem na dôchodku je nevyhnutný na boj proti chudobe starších osôb; zdôrazňuje, že feminizácia chudoby je výsledkom niekoľkých faktorov vrátane rozdielu v odmeňovaní mužov a žien, rozdielu v dôchodkoch, opatrovateľských povinnosti a súvisiacich kariérnych prestávk, ako aj nedostatočnej podpory a daňových systémov, ktoré ovplyvňujú domácnosti, v ktorých je jediným rodičom matka; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, aby zamestnanci na kratší pracovný čas, zamestnanci, ktorí sú zamestnaní iba nepravidelne, vypomáhajúci manželia a manželky a pracovníci, ktorí prerušili kariéru alebo za určité obdobia odpracovali nižší počet hodín, mali právo na prístup k dôstojnému dôchodkovému systému bez toho, aby boli akokoľvek diskriminovaní;
9. konštatuje, že zamestnanecké starobné dôchodkové systémy sú čoraz častejšie spravované v súlade so zásadami uplatňovanými v poisťovníctve, čo by mohlo viesť k vzniku početných medzier z hľadiska sociálnej ochrany¹; zdôrazňuje, že Súdny dvor Európskej únie sa jasne vyjadril, že zamestnanecké dôchodkové systémy treba považovať za odmeňovanie a zásada rovnosti zaobchádzania sa teda vzťahuje aj na ne;
10. poukazuje na to, že prechod na viacpilierový dôchodkový systém spôsobuje ďalšie nerovnosti medzi ženami a mužmi v oblasti dôchodkov²; trvá na tom, že prvý z troch dôchodkových pilierov musí zostať stredobodom dôchodkových systémov členských štátov a musí sa podporovať a umožňovať jeho fungovanie s cieľom odstrániť nerovnosti, najmä rodovo podmienené; taktiež trvá na tom, aby prax súkromných dôchodkových systémov zostala voliteľnou možnosťou; poukazuje na to, že rodové rozdiely v starobných dôchodkoch sú najmenšie v rámci prvého piliera a že tieto systémy sa ukázali byť ako najinkluzívnejšie, najspravodlivejšie, pokiaľ ide o prerozdeľovanie, a dokonca aj ako nákladovo najefektívnejší spôsob boja proti chudobe v starobe; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili verejné dôchodkové systémy na úkor iných systémov, ktoré by mohli prehĺbiť rozdiely v dôchodkoch žien a mužov;
11. zdôrazňuje skutočnosť, že všetci ľudia majú právo na všeobecne prístupný verejný dôchodok, a pripomína, že v článku 25 Charty základných práv Európskej únie sa zakotvujú práva starších ľudí na dôstojný a nezávislý život a v článku 34 sa uznáva právo

¹ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/conference_sept_2011/dgjustice_oldagepensionspublication3march2011_en.pdf.

² Európsky parlament, tematická sekcia C pre práva občanov a ústavné veci (Ludovici: 2016): Rodový rozdiel v starobných dôchodkoch: rozdiely medzi matkami a bezdetnými ženami (The gender pension gap: differences between mothers and women without children), <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>.

na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby, ktorými sa zabezpečuje ochrana v prípade materstva, choroby, pracovného úrazu, závislosti od dlhodobej starostlivosti, vysokého veku alebo straty zamestnania; poukazuje na význam verejných systémov sociálneho zabezpečenia financovaných prostredníctvom príspevkov ako na dôležitý prvok primeraného dôchodkového zabezpečenia;

12. zdôrazňuje, že demografická zmena sa nesmie používať ako zdôvodnenie na obmedzenie sociálnych nárokov a dávok;
13. zdôrazňuje však dôležitú úlohu, ktorú môžu zohrávať pozostalostné dôchodky pri ochrane a zabezpečení mnohých starších žien pred rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia, ktorému čelia v porovnaní so staršími mužmi; vyzýva členské štáty, aby tam, kde je to potrebné, zreformovali svoje systémy pozostalostných a vdovských dôchodkov, s cieľom prestať so znevýhodňovaním slobodných žien; vyzýva členské štáty, aby s podporou Komisie skúmali účinky rôznych systémov poskytujúcich pozostalostné dôchodky na chudobu a sociálne vylúčenie starších žien vzhľadom na vysokú mieru rozvodovosti a nezosobášených párov a aby zvážili zavedenie právnych nástrojov na zabezpečenie spoločných dôchodkových práv v prípadoch rozvodu;
14. pripomína svoju výzvu členským štátom, aby zvážili možnosť zavedenia, prípadne posilnenia dôchodkových kreditov za starostlivosť prostredníctvom pracovnoprávných predpisov a právnych predpisov o sociálnej ochrane pre ženy a mužov ako rovnocenné obdobia, počas ktorých sa týmto osobám započítava nárok na dôchodok na účel nadobúdania dôchodkových práv, s cieľom chrániť osoby, ktoré si berú voľno zo zamestnania z dôvodu neformálnej starostlivosti o závislú osobu alebo rodinného príslušníka, a to bez ohľadu na rodinné pomery a/alebo osobný stav; pripomína výzvu adresovanú Komisii, aby predložila návrh smernice o opatrovateľskej dovolenke, ktorou by sa opatrovateľom poskytovala náležitá odmena a sociálna ochrana, a aby predostrela osvedčené postupy na navrhovanie kreditných dôchodkových systémov vo všetkých členských štátoch s cieľom modernizovať a rozšíriť tento nástroj v celej EÚ, čo pomôže znížiť rozdiely v dôchodkoch mužov a žien;
15. vyzýva členské štáty, aby v prípade, ak nie sú splnené podmienky pre zákonný starobný dôchodok, poskytovali primeraný minimálny verejný dôchodok, ktorý nezávisí od predchádzajúceho pracovného života, a aby zabezpečili, že pri výpočte dôchodkových nárokov jednotlivcov sa započítajú formálne dovolenky, počas ktorých sa tieto osoby starali o členov rodiny; zdôrazňuje, že je dôležité prejsť od odvodených nárokov na dôchodok a sociálne dávky k individuálnym nárokom, aby sa zabránilo situáciám závislosti v rámci rodiny; naliehavo vyzýva členské štáty, aby nahradili modely, podľa ktorých je základnou jednotkou domácnosť, a súvisiace práva týkajúce sa sociálneho zabezpečenia s cieľom zabezpečiť individuálne práva a bojovať proti závislosti od partnerov alebo štátu; zdôrazňuje však, že pomer medzi verejným minimálnym dôchodkom a priemerným dôchodkom vyplývajúcim z pracovného života musí byť primeraný;
16. vyzýva Komisiu, aby vykonala podrobnú analýzu najlepších postupov s cieľom pomôcť členským štátom pri výpočte takýchto minimálnych dôchodkov;
17. vyjadruje vážne obavy z toho, že zmrazovanie a znižovanie dôchodkov v niektorých členských štátoch najviac postihuje ľudí s kratšou, resp. prerušenou kariérou alebo

s nižším príjmom; vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že najčastejšie postihnuté sú práve ženy; zdôrazňuje, že tieto opatrenia vedú k nepriamej diskriminácii pri uplatňovaní nárokov na sociálne zabezpečenie; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili tak pre mužov, ako aj ženy, šancu na dosiahnutie úplných období platenia príspevkov a takisto každému zabezpečili právo na plný dôchodok v záujme preklenutia rozdielov v dôchodkoch prostredníctvom boja proti rodovej diskriminácii v zamestnaní, prispôsobenia študijného a kariérneho plánovania, lepšieho zladenia pracovného a súkromného života a zvýšenia investícií do starostlivosti o deti a starších ľudí; domnieva sa, že dôležité je aj vypracovanie spoľahlivých predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a zdravia pri práci, ktorých súčasťou sú pracovné riziká podmienené rodovými rozdielmi, ako aj psychosociálne riziká, investovanie do verejných služieb zamestnanosti, ktoré dokážu usmerňovať ženy všetkých vekových kategórií pri hľadaní zamestnania, a zavedenie flexibilných pravidiel prechodu z práce do dôchodku;

18. zastáva názor, že hospodársku a sociálnu politiku a politiku zamestnanosti je treba zmeniť posilnením investícií a zlepšením politiky na podporu rastu miezd s cieľom oživiť rast sociálne užitočných, ekologických a zamestnanosť podporujúcich činností, aby sa prekonala hospodárska kríza a kríza zamestnanosti;
19. zdôrazňuje, že vysoká miera nezamestnanosti spolu s dôsledkami finančnej a hospodárskej krízy nútia mnohé rodiny spoliehať sa na jeden príjem, ktorým je v mnohých prípadoch dôchodok starších osôb; je presvedčený, že humánna spoločnosť musí byť nevyhnutne založená na zásade solidarity medzi generáciami; vymedzuje spravodlivosť medzi generáciami ako spravodlivé rozdelenie výhod a záťažien medzi generáciami; domnieva sa, že účinná spolupráca medzi generáciami vychádza zo solidarity a musí sa vyznačovať vzájomným rešpektom, zodpovednosťou a ochotou poskytovať vzájomnú starostlivosť, bez toho, aby bola dotknutá konečná a hlavná zodpovednosť, ktorú musia niesť členské štáty;
20. zdôrazňuje, že je nevyhnutné prísne uplatňovať zásadu subsidiarity aj v oblasti dôchodkov;
21. vyzýva členské štáty, aby zvýšili investície do služieb pre deti; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili zriaďovanie cenovo dostupných, vhodných a dostatočných verejných služieb; varuje pred rizikami pre rodovú rovnosť, ktoré vznikajú v dôsledku zmien dôchodkových dávok sociálneho zabezpečenia na osobné dôchodky, keďže osobné dôchodky sú založené na individuálnych príspevkoch a neposkytujú kompenzáciu za čas strávený starostlivosťou o deti a iných nezaopatrených členov rodiny, alebo obdobia nezamestnanosti, práceneschopnosti z dôvodu choroby alebo zdravotného postihnutia; poukazuje na skutočnosť, že reformy dôchodkových systémov, ktoré prepájajú dávky sociálneho zabezpečenia s rastom a stavom na trhu práce a finančných trhoch, sa zameriavajú len na makroekonomické aspekty a prehliadajú sociálny účel dôchodkov;
22. zdôrazňuje, že udržateľnosť dôchodkových systémov môže byť posilnená zabezpečením rovnakého prístupu žien ku všetkým dôchodkovým pilierom; v tejto súvislosti nabáda členské štáty, aby vypracovali informačné kampane na zvyšovanie povedomia s cieľom podporiť a uľahčiť prístup žien k dôchodkom z druhého a tretieho piliera, najmä vo feminizovaných sektoroch, kde ich využívanie môže byť nízke;
23. zastáva názor, že dôchodkové systémy by mohli byť udržateľné, ak sa prednostne posilnia

systemy sociálnej ochrany a ak sa bude rázne bojovať proti daňovým podvodom a únikom;

24. zdôrazňuje, že udržateľnosť dôchodkových systémov musí zohľadňovať výzvy súvisiace s demografickými zmenami, starnutím obyvateľstva, mierou pôrodnosti a pomerom medzi zárobkovo činnými osobami a osobami v dôchodkovom veku, ktorých situácia do veľkej miery závisí od počtu rokov, počas ktorých pracovali a platili príspevky;
25. trvá na tom, že rozdiely v strednej dĺžke života mužov a žien môžu takisto priamo alebo nepriamo viesť k situáciám znevýhodnenia z hľadiska poskytovaných dávok, najmä dôchodkov; všíma si bežnú tendenciu žiadať členské štáty, aby postupne zvyšovali vek odchodu do dôchodku, čo neumožňuje výmenu generácií ani súlad pracovného a súkromného života, najmä preto, že slabo platené pracovné miesta častejšie zastávajú ženy; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v rámci dôchodkových systémov zaviedli jednotné životné sadzby pre obe pohlavia a kredity za starostlivosť, ako aj odvodené dávky, aby tak ženy mohli dostávať rovnaké ročné dôchodkové dávky (annuity) za rovnaké príspevky, hoci pravdepodobne budú žiť dlhšie než muži, a aby zabezpečili, že dĺžka života žien sa nebude používať ako zámienka na diskrimináciu, najmä pri výpočte dôchodkov; poukazuje na to, že používanie faktora udržateľnosti, ktorý spája trendy v oblasti dôchodkov so strednou dĺžkou života a starnutím obyvateľstva, čo by mohlo zvýšiť finančný tlak na verejné systémy sociálneho zabezpečenia, by sa dalo prekonať medziiným hospodárskou politikou na podporu rozvoja a zamestnanosti prostredníctvom nových verejných investícií a lepším prerozdeľovaním príjmov;
26. vyzýva členské štáty, aby vzhľadom na rastúcu strednú dĺžku života v EÚ urýchlene uskutočnili potrebné štrukturálne zmeny dôchodkových systémov s cieľom zaistiť udržateľné sociálne zabezpečenie;
27. žiada členské štáty, aby odstránili prekážky prístupu k náležitému dôchodku, ako je zvýšenie minimálneho počtu rokov potrebných na vznik nároku na dôchodok alebo prepojenie dôchodku s príspevkami odvedenými počas celého života, ktoré stoja v ceste ľuďom s prerušenou kariérou (čo sú väčšinou ženy);
28. naliehavo žiada Komisiu, aby urýchlene podnikla kroky na odstránenie faktorov, ktoré bránia v prístupe k dôstojnému dôchodku a ktoré postihujú predovšetkým ženy, mladých ľudí a prisťahovalcov;
29. poukazuje na to, že vo svojej všeobecnej poznámke č. 16 (2005) o rovnakých právach mužov a žien pri využívaní všetkých hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva stanovuje požiadavky článku 3 vo vzťahu k článku 9 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach vrátane požiadavky vyrovnania povinného veku odchodu do dôchodku pre mužov a ženy a zabezpečenia, aby ženy mali rovnaké výhody v rámci verejných a súkromných dôchodkových systémov;
30. upozorňuje, že rozdiely v dôchodkoch žien a mužov vyplývajú z rozmanitých faktorov a žiada členské štáty a Komisiu, aby pokračovali v skúmaní týchto rozdielov a v získavaní porovnateľných dát s cieľom navrhovať lepšie informované politiky; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby nadviazali na závery Rady z 18. júna 2015 s názvom Rovnosť príležitostí pre ženy a mužov, pokiaľ ide o príjmy: vyrovnávanie rodového

rozdielu v starobných dôchodkoch (Equal income opportunities for women and men: closing the gender gap in pensions), vrátane výzvy na začlenenie období opatery do výpočtu práv na sociálnu ochranu, investícií do prístupnej a cenovo dostupnej starostlivosti, vývoja ukazovateľov týkajúcich sa rozdielu v dôchodkoch žien a mužov a podpory ďalšieho výskumu jeho príčin;

31. vyzýva členské štáty, aby zaviedli ohľaduplné a chudobe zabraňujúce opatrenia pre tých zamestnancov, ktorým zdravotný stav neumožňuje pracovať do zákonného veku odchodu do dôchodku; domnieva sa, že mechanizmy predčasného odchodu do dôchodku by sa mali zachovať pre pracovníkov vystavených namáhavým alebo nebezpečným pracovným podmienkam; domnieva sa, že zvyšovanie miery zamestnanosti prostredníctvom kvalitných pracovných miest by mohlo pomôcť výrazne obmedziť budúci nárast počtu ľudí, ktorí nemôžu pracovať do zákonného veku odchodu do dôchodku, čím by sa znížilo finančné bremeno spojené so starnutím;
32. vyjadruje hlboké znepokojenie nad vplyvom odporúčaní pre jednotlivé krajiny, motivovaných úspornými opatreniami, na dôchodkové systémy, ich udržateľnosť a prístup k príspevkovým dôchodkom v čoraz viacerých členských štátoch a nad negatívnymi dôsledkami týchto odporúčaní na úroveň príjmov a na sociálne prevody potrebné na odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia;
33. vyzýva Komisiu, aby dôkladne preskúmala, aký vplyv majú odporúčania pre jednotlivé krajiny a odporúčania bielej knihy o dôchodkoch z roku 2012 na najzraniteľnejšie skupiny, najmä na ženy, s cieľom bojovať proti príčinám rozdielu v dôchodkoch žien a mužov, aby zaviedla formálny ukazovateľ rozdielu v dôchodkoch žien a mužov a aby vykonávala systematické monitorovanie; požaduje náležité hodnotenie a monitorovanie rodového vplyvu doteraz prijatých odporúčaní alebo opatrení; vyzýva Komisiu, aby zahrnila ukazovateľ rozdielu v dôchodkoch žien a mužov medzi ukazovatele hodnotiacej tabuľky a aby podporovala rozvoj rodovo rozčlenených štatistík a výskumu s cieľom posilniť monitorovanie a hodnotenie vplyvu dôchodkových reforiem na prosperitu a blahobyt žien;
34. vyzýva Komisiu, aby rozšírila svoje odporúčania pre jednotlivé krajiny týkajúce sa reformy dôchodkových systémov členských štátov tak, aby zahŕňali jasné odporúčania o potrebe zaviesť opatrenia týkajúce sa účasti žien na trhu práce, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, vyváženého zastúpenia mužov a žien pri domácich prácach a starostlivosti o deti a závislé osoby, ako aj odporúčania týkajúce sa návrhu verejných dôchodkových systémov a regulácie súkromných a zamestnaneckých systémov, s cieľom znížiť rozdiely v odmeňovaní a vo výške dôchodkov žien a mužov;
35. vyzýva členské štáty, aby zhromažďovali viac kvalitnejších údajov o rodových rozdieloch s cieľom lepšie pochopiť tento problém a na tomto základe vypracovať vhodné riešenia; vyzýva Komisiu, aby pomohla členským štátom zbierať údaje, a tak sa zabezpečilo, že budú porovnateľné v európskom kontexte; vyzýva členské štáty, aby zo svojich dôchodkových systémov a zavedených reforiem odstránili tie prvky, ktoré prispievajú k rozdielom v dôchodkoch (najmä k rodovým rozdielom, ako v prípade súčasného rozdielu v dôchodkoch žien a mužov), a aby pritom zohľadnili rodový vplyv akýchkoľvek budúcich dôchodkových reforiem a zároveň vykonávali opatrenia na odstránenie tohto druhu diskriminácie; zdôrazňuje, že akékoľvek politické zmeny súvisiace s dôchodkami

by sa mali posudzovať so zreteľom na ich vplyv na rodové rozdiely prostredníctvom osobitných analýz, v ktorých sa porovnáva vplyv navrhovaných zmien na ženy a mužov, čo by malo byť kľúčovým prvkom procesov plánovania, navrhovania, vykonávania a hodnotenia verejných politík;

36. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prepracovali systémy ochrany materstva a otcovstva, zamerali sa pritom na systém rodičovskej dovolenky podľa výberu partnerov, čím by sa odstránilo výlučné bremeno podpory detí jedným rodičom, ktorým je väčšinou matka; konštatuje však, že takýto systém nemôže nahradiť výlučné dovolenky pre otcov a matky, ktoré musia existovať súbežne;
37. zdôrazňuje význam miestnych a regionálnych orgánov v oblasti sociálneho zabezpečenia a sociálnych služieb; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby medzi tvorcami politiky, podnikmi a občianskou spoločnosťou zvyšovali povedomie o celkovej otázke rodových rozdielov v dôchodkoch mužov a žien, a aby poskytovali ďalšiu pomoc v podobe cielenej finančnej gramotnosti, informácií a poradenstva pre ženy aj mužov, no najmä pre ženy, s cieľom pomôcť im prijímať správne investičné rozhodnutia; konštatuje, že doterajšia verejná diskusia o otázke rodových rozdielov v dôchodkoch nebola vyčerpávajúca; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby spustili informačné kampane a neustále zlepšovali dôchodkovú gramotnosť medzi ženami a mužmi; naliehavo vyzýva Komisiu, aby vytvorila a prerozdělila prostriedky potrebné na realizáciu stratégie EÚ zameranej na odstránenie rodových rozdielov v starobných dôchodkoch a na ich predchádzanie.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	8.12.2016						
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">26</td> </tr> <tr> <td>-:</td> <td style="text-align: right;">21</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> </table>	+:	26	-:	21	0:	5
+:	26						
-:	21						
0:	5						
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Laura Agea, Brando Benifei, Mara Bizzotto, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Elena Gentile, Czesław Hoc, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Romana Tomc, Yana Toom, Ulrike Trebesius, Marita Ulvskog, Renate Weber, Jana Žitňanská						
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Georges Bach, Deirdre Clune, Karima Delli, Tania González Peñas, Edouard Martin, Alex Mayer, Joachim Schuster, Tom Vandenkendelaere, Flavio Zanonato, Gabriele Zimmer						
Náhradníci (čl. 200 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	John Stuart Agnew, Adam Gierek, Hannu Takkula						